

Rust in de stad

Rust Uit Stedelijke Transformatie (Rust) is een door advies- en ingenieursbureau Tauw ontwikkeld concept voor de slimme en gezonde stad van de toekomst. Door kansrijke plekken in de stad te transformeren tot 'rustzones' verbeteren zowel de gezondheid als de beleving in de stedelijke omgeving.

In moderne (middel)grote steden zijn er vaak geen mogelijkheden voor de aanleg van bijvoorbeeld een park. De geschikte plekken in de stad vinden en transformeren tot uitnodigende, kleine zones van rust biedt daarom uitkomst. Hier vinden mensen van verschillende leeftijden en achtergrond elkaar, waardoor een nieuw stadsgevoel ontstaat. De aantrekkingskracht van zo'n rustzone zorgt naast een bijdrage aan de individuele fysieke en geestelijke gezondheid voor een sociale en economische upgrade van de buurt of winkelstraat. Aan de basis van het Rust-concept liggen een groene inrichting, zitgelegenheden, een open en uitnodigende uitstraling, veiligheid en ontspanning ten grondslag. Het trekt je aan om een boek te lezen, koffie te drinken of de dag door te nemen met een vriend of vriendin. De gebruikers voelen zich verbonden met de locatie vanwege de laagdrempelige, natuurlijke en persoonlijke sfeer. Er heerst een 'thuisgevoel', een gevoel van kalmte en bezinning, het is openbaar toegankelijk en groen.

Steden veranderen

Steden blijven groeien, nu en in de toekomst. Naar verwachting woont in 2050 ruim 90 procent van de wereldbevolking in een stedelijke omgeving, een groei van 10 procent.

IN 'T KORT - Rust-concept

Het concept Rust is een inzending voor de Doe&Durf Challenge van NLI Ingenieurs

Rust speelt in op de groeiende behoefte aan stille plekken in de stad

Het transformeert lege en ongebruikte ruimtes tot Rust-zones

Bij transformatie kunnen klimaatbestendige maatregelen worden meegenomen

Impressie transformatie in Groningen.

De ruimtelijke ordening focust zich op inbreiding van de huidige stad en niet op uitbreiding. Dit betekent dat het huidige straatbeeld in de stad drukker zal zijn, drukker met mensen en functies. Dit heeft veel positieve effecten, maar vraagt tegelijkertijd om een nieuwe invulling. Het doel is om een rustige plek voor al deze mensen te vinden en te ontwikkelen waar je kan ontspannen en onthaasten in een compacte stad.

Behalve de drukker wordende stad zien we een andere trend, namelijk een veranderende functie van het stadsbeeld. Diverse winkelketens verdwijnen uit de Nederlandse binnenstad. Lege panden en ongebruikte ruimten blijven achter, een uitdaging voor gemeenten. Deze ontwikkelingen zien wij juist als een kans om de monofunctionaliteit van de bestaande

stedelijke structuren te doorbreken en op zoek te gaan naar meer diversiteit voor gebruikers van de stad. Is er niet iets moois te realiseren voor deze plekken in de binnenstad? Iets waardoor mensen de stad als extra leefruimte gebruiken en hier verblijven en ontmoeten?

Het belang van rust

Het behoud van bestaande 'stille plekken' in de stad is al langer onder de aandacht bij verscheidene gemeenten en GGD's. Zij zien het belang van de mogelijkheid om drukte te kunnen ontlopen, te 'ontstressen' en om te wandelen en fietsen (GGD Amsterdam, 2015). Verschillende onderzoeken hebben daarnaast aangetoond dat de aanwezigheid van groen in de directe omgeving een positief effect heeft op het algehele welbevinden en de stressre-

ductie van bewoners (Alterra Wageningen UR, 2016).

Met meer diversiteit ontstaat levendigheid, waardoor ook de sociale veiligheid in de stad vergroot. Het Rust-concept trekt een divers publiek aan en is toegankelijk voor iedereen. De voordelen zijn direct te winnen voor de gebruikers en indirect door de publieke sector en de middenstand in de binnenstad. In de uitvoering moeten deze groepen goed met elkaar verbonden zijn – zij versterken elkaar. De beoogde gebruikers zijn in eerste instantie jongeren (scholieren/studenten) en ouderen (65+), omdat zij meer vrije tijd hebben en bewuster zoeken naar dergelijke plekken. Zij zoeken naar ontmoeting en alternatieve locaties in hun dagelijkse omgeving. Een spin-off is de werkende bevolking, die zoekt naar een rustige (flex)werkplek en goede koffie, of een gezonde pauzewandeling.

Gezonde leefomgeving

Het Rust-concept is een manier om de fysieke en mentale gezondheid van de bewoners en bezoekers te verbeteren. Plekken in de stad die uitnodigen om te ontstressen, te ontmoeten, te bewegen en geconcentreerd te werken, zorgen daarvoor. Groen zorgt bijvoorbeeld voor stressreductie en nodigt mensen uit naar buiten te gaan. Daarnaast heeft de doorbreking van de eenzijdigheid op een bedrijventerrein een meerwaarde voor de mensen die hier werken en langskomen op hun dagelijkse route. Een groene wandelroute over een bedrijventerrein heeft een onthaastende uitstraling voor passanten en nodigt uit tot een gezonde pauzewandeling, waardoor de arbeidsproductiviteit en gezondheid verhoogt.

Veel woonbuurten lenen zich juist voor postzegelparkjes met bankjes voor ouderen en de aanleg van stadsmoestuinen voor de hele buurt. Een andere mooie kans is de transformatie van een hofje in een historische binnenstad. Maak deze toegankelijk en uitnodigend; dit is een ideale plek om, dicht bij de drukte, toch de nodige rust en plek voor ontmoeting te vinden.

Vormgeving

Er zijn meerdere soorten locaties geschikt voor transformatie. Per stad en gebied zal dit verschillen. Dit is afhankelijk van meerdere factoren en zal bestaan uit een combinatie van kansen. Zo kan een voormalig winkelpand veranderen in een open en licht atrium, met groen, natuurlijke elementen en zitgelegenheden, om de drukke mens uit te nodigen tot een moment van rust. De grens tussen de openbare buitenruimte en de binnenruimte vervaagt hier. Binnen en buiten gaan elkaar hier versterken, want groen en architectuur dragen samen (en apart) bij aan het geluksgevoel van mensen. Bij de invulling en vormgeving is het verstandig om de eindgebruikers te betrekken: Wat willen zij? Waar is behoefte aan? Wat ontbreekt er in de leefomgeving? Zo kan blijken dat er meer behoefte is aan alternatieve sportlocaties of loungeruimte om te lezen, ontspannen of muziek te luisteren. In buurten met veel bestrating hebben bewoners mogelijk behoefte aan locaties voor stadsmoestuinen, zoals op een dakterras. Het ontwikkelen van een locatie vanuit het Rust-concept vraagt om maatwerk. De kernactiviteit is transformatie van een bestaande plek. Het resultaat is altijd

een plek waar mensen een moment van rust kunnen vinden in alle drukte.

Klimaatadaptatie

Nederlandse steden kennen tevens de opgave om de stad klimaatadaptief in te richten. De stijging van de gemiddelde temperatuur brengt extremer weer met zich mee. Dit zorgt de ene keer voor wateroverlast en de andere keer voor verdord gras en snikhete pleinen. Dit heeft invloed op de leefbaarheid van de stad. Tijdens de transformatie bestaat de kans om bijvoorbeeld waterinfiltrerende systemen aan te leggen, gebieden te ontharden, duurzame verlichting aan te brengen of groene daken te realiseren om hittestress en wateroverlast aan te pakken. Zo helpen rustzones mee aan het realiseren van een klimaatbestendige stad en een grotere bewustwording van duurzaamheid. Het behalen van deze maximale meerwaarde maakt Rust een win-winsituatie voor mens en stad. Bij het bepalen van een geschikte Rust-locatie inventariseren we daarom wat de 'heat-islands' en wateroverlastlocaties in het gebied zijn. Op die manier bekijken we per locatie wat de kansen zijn. Verschillende technische mogelijkheden zijn te vinden op de website <https://rustindestad.wordpress.com>.

Verdienmodel?

De grootste investering is de locatie en de transformatie daarvan. In overleg met vastgoedontwikkelaars en/of gemeenten kan men komen tot opties om leegstaand vastgoed of verwaarloosde locaties in de openbare ruimte met lage kosten of subsidies aan te pakken, met de bedoeling een impuls aan het (win-)gebied of gebouw te geven. Braakliggende, tijdelijke gronden zijn 'laaghangend fruit'. Na transformatie zijn er kosten voor beheer en onderhoud. Andere eventuele kosten zijn die van (city)marketing en het organiseren van de invulling van de activiteiten door derden. De toegang tot de locatie, binnen of buiten, is gratis. Het is een openbare plek. Dat is de kracht. Er zijn verschillende andere mogelijkheden te bedenken voor het genereren van inkomsten.

Het gaat om maatschappelijke baten. Deze kunnen vaak niet direct in euro's worden omgezet, maar zijn wel om te rekenen in bijvoorbeeld een langere levensverwachting en minder schade door wateroverlast.

Hoe mooi zou het zijn om een leegstaand pand te transformeren tot een hofje, waar mensen elkaar op een zaterdagmiddag kunnen ontmoeten en onthaasten, midden in de drukke stad – in een oase van groen, rust en stilte?

Alette Beerling, Umut Uçar en Yannick Angkotta werken allen bij Tauw.

Zelfs een geveltuin, zoals hier in Rotterdam, geeft mensen al een beter gevoel.